

Додаток
до листа Мінінфраструктури
від _____ № _____

Інформаційно-аналітичні матеріали Міністерства інфраструктури України
щодо парламентських слухань на тему: "Пріоритети екологічної політики
Верховної Ради України на наступні п'ять років"

1. Інформаційні матеріали Адміністрації морських портів України

ДП «Адміністрація морських портів України» (далі – ДП «АМПУ») відповідно до вимог частини першої статті 15 Закону України «Про морські порти України» адміністрація морських портів України створена з метою забезпечення дотримання законодавства про охорону навколишнього природного середовища, забезпечення проведення робіт з ліквідації наслідків забруднення території та акваторії морського порту.

У природоохоронній діяльності ДП «АМПУ» керуються нормами Водного та Земельного кодексів України, Законів України «Про морські порти України», «Про охорону навколишнього природного середовища», «Про охорону атмосферного повітря», «Про відходи», актами Кабінету Міністрів України та іншими нормативно – правовими актами.

Згідно з Порядком надання послуг із забезпечення запобігання і ліквідації розливу забруднюючих речовин у морських портах України, затвердженим наказом Мінінфраструктури України від 21.08.2013 № 631, адміністраціями морських портів України організовується надання послуг (виконання робіт) по виконанню планів локалізації та ліквідації аварій, підтримувannya у відповідному стані необхідних для їх реалізації у морських портах спеціалізованих суден.

Водночас, порядок взаємодії ДП «АМПУ» та суб'єктів господарювання щодо виконання заходів по запобіганню і ліквідації аварій на території та акваторії морських портів встановлює ДП «АМПУ» за узгодженням з капітанами морських портів, за договорами з власниками (користувачами) морських терміналів і портовими операторами.

Адміністраціями морських портів організовується:

запобігання забрудненню навколишнього природного середовища, ліквідація аварійних ситуацій, аварій, пов'язаних з аварійними розливами забруднюючих речовин в акваторіях, які відведені їм постановою Кабінету Міністрів України від 03.07.2013 № 406 «Про внесення зміни до Постанови Кабінету Міністрів України «Про межі акваторій морських портів України»;

екологічна безпека господарської діяльності на закріплених за ними територіях (стаття 98 Земельного кодексу України);

дотримання нормативних значень показників якості атмосферного повітря, водних ресурсів, санітарно – захисних зон і акваторій портів, встановлених державними органами контролю і нагляду.

ДП «АМПУ» здійснює координацію у сфері:

природоохоронної діяльності суб'єктів господарювання на підконтрольній території та акваторії з метою забезпечення вимог екологічної безпеки;

розроблення та виконання заходів (робіт) з метою попередження, локалізації та ліквідації наслідків можливого забруднення на підконтрольній території та акваторії;

проведення профілактичних та попереджувальних заходів, спрямованих на мінімізацію негативного антропогенного навантаження, що впливає на навколишнє природне середовище, в тому числі запобігання наднормативного забруднення навколишнього природного середовища;

дотримання вимог нормативних актів, галузевих положень, інструкцій, стандартів у галузі екологічної безпеки.

надання консультацій, інформування та надання роз'яснень, методичної та іншої документації, необхідної з питань екологічної безпеки;

залучення науково - технічного потенціалу галузі для вирішення природоохоронних проблем;

взаємодії з місцевими органами влади, місцевого самоврядування та громадськими організаціями.

Протягом 2018 року у філіях ДП «АМПУ» були виконані, зокрема, такі природоохоронні заходи:

організовано роботу екологічних підрозділів, яка спрямована на правильне застосування та впровадження єдиної організаційно - технічної політики у сфері екологічної безпеки з метою мінімізації негативного антропогенного впливу на навколишнє природне середовище та забезпечення сталого розвитку ДП «АМПУ»;

здійснено витрати на охорону навколишнього природного середовища в цілому по ДП «АМПУ» у 2018 році в обсязі 150,927 млн грн, у тому числі на заходи по охороні атмосферного повітря – 422,6 тис грн, водного середовища – 56,528 млн грн, безпечне поводження з відходами – 56,329 млн грн;

за договорами з атестованими установами забезпечено проведення у філіях щоквартальних моніторингових досліджень вмісту забруднюючих речовин в атмосферному повітрі на кордоні санітарно-захисної зони та моніторингові дослідження стану поверхневого шару морських вод в акваторіях морських портів, за результатами яких перевищень встановлених нормативів якості атмосферного повітря та морської води не встановлено;

для захисту навколишнього природного середовища у Скадовській, Маріупольській, Ренійській та філії «Ольвія» ДП «АМПУ» придбано природоохоронне обладнання, 950 п/м бонових загороджень, 1202 кг біодеструктора «Еконадін»;

Слід зазначити, що філії ДП «АМПУ» не є основними забруднювачами навколишнього природного середовища, про що свідчать відомості статистичних спостережень, зокрема:

сумарні обсяги викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря стаціонарними джерелами всіх філій ДП «АМПУ» склали 527,722 т/рік;

обсяги скидання забруднюючих речовин у водні об'єкти з територій філій ДП «АМПУ» склали 359,100 т/рік.

За минулий рік філіями ДП «АМПУ» утворено та передано спеціалізованим підприємствам для подальшого безпечного поводження наступні види та кількість відходів:

1 класу небезпеки – 2,549 т/рік;

2 класу небезпеки – 6,717 т/рік;

3 класу небезпеки – 61,419 т/рік.

З метою впровадження в ДП «АМПУ» системи управління охорони навколишнього природного середовища згідно з стандартом ДСТУ ISO 14001:2015 розроблена та затверджена «Політика у сфері управління охороною навколишнього природного середовища ДП «АМПУ», у структурних підрозділах призначені особи, відповідальні за розробку та впровадження системи управління охорони навколишнього середовища.

2. Інформаційні матеріали Державної авіаційної служби України

В Україні налічується 20 цивільних аеропортів, які рівномірно розташовані по всій території країни. Статистичні дані про діяльність за 2018 рік свідчать про стабільний розвиток не лише аеропортів, а галузі цивільної авіації в цілому.

Так, упродовж звітнього року перевезення пасажирів, вантажів та пошти здійснювали 34 вітчизняні авіакомпанії, якими виконано 100,3 тис комерційних рейсів (за 2017 рік – 93 тис рейсів). При цьому, кількість перевезених пасажирів збільшилась порівняно з 2017 роком на 18,7 % та склала 12 529 тис людей.

Також збільшилися обсяги перевезень вантажів та пошти авіаційним транспортом України на 19,7 % та становили 99,1 тис тон.

Але, разом з розвитком авіаційної галузі посилюється її вплив на навколишнє природне середовище. Основними проблемами негативного впливу авіаційного транспорту на навколишнє природне середовище є:

забруднення атмосферного повітря, ґрунтів, водних об'єктів через викиди шкідливих речовин з авіадвигунів та стаціонарних джерел;

шумове забруднення;

електромагнітне випромінювання;

шкідливий вплив на навколишнє природне середовище під час будівництва об'єктів транспортної інфраструктури;

негативний вплив на довкілля під час перевезення небезпечних і радіоактивних речовин, у т. ч. аварійні забруднення через використання неякісної, застарілої техніки.

На вирішення проблеми, пов'язаної з шумовим навантаженням Державіаслужба розробила нормативно-правовий документ для закладення основ управління авіаційним шумом в аеропортах - «Вимоги до експлуатанта аеродрому щодо просторового зонування території навколо аеропорту з умов впливу авіаційного шуму» (наказ Державіаслужби від 26.03.2019 № 381).

Відповідно до вимог згаданого наказу з грудня 2019 року результати вимірювань характеристик авіаційного шуму будуть періодично оприлюднюватися на вебсайтах аеропорту (аеродрому) та розглядатися як основа для контролю за виконанням заходів, спрямованих на зниження авіаційного шуму. Дані моніторингу авіаційного шуму є інформаційною базою для узагальнення статистичної інформації про характеристики авіаційного шуму в аеропорту (на аеродромі) та на території поблизу нього, інформування населення, відповідних державних органів та органів місцевого самоврядування про характеристики шуму, уточнення фактичних зон впливу авіаційного шуму на території поблизу аеропорту (аеродрому) для врахування перспективи розвитку населених пунктів.

З метою зменшення негативного впливу діяльності авіації на атмосферне повітря, а саме викидів парникового газу CO₂, Україна приєдналася до Системи компенсації та зменшення викидів CO₂ для міжнародної авіації (CORSIA) відповідно 39-ї Асамблеї Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО).

Пункт 5 резолюції 39-3 Асамблеї постановляє запровадити глобальну схему Ринкових заходів у вигляді Схеми вуглецевих компенсацій і скорочення міжнародної авіації (CORSIA) для розгляду будь-якого щорічного збільшення загальних викидів CO₂ від міжнародної цивільної авіації (тобто польотів цивільної авіації, які відправляються від одної країни і прибувають в іншу країну, вище рівня 2020 року з урахуванням особливих обставин і відповідних можливостей).

Відповідно до Резолюції Асамблеї ІКАО середній рівень викидів CO₂ від міжнародної авіації, охоплений схемою в період з 2019 по 2020 рік, є основою для вуглецево-нейтрального зростання з 2020 року, в порівнянні з яким порівнюються викиди в майбутньому. У будь-який рік з 2021 року, коли викиди CO₂ від міжнародної авіації, охоплені схемою, перевищують середні базові викиди 2019 і 2020 років, ця різниця є компенсуючими потребами сектора в цьому році.

Виходячи з того, що Україна як держава-член ІКАО, бере добровільну участь в експериментальному (2021-2023 рр.) та першому (2024-2026 рр.) етапах програми CORSIA, це призводить до необхідності розпочати моніторинг емісії від міжнародних польотів українських експлуатантів з січня 2019 року.

Наразі забезпечується базовий підготовчий етап реалізації програми CORSIA, в тому числі впровадження системи моніторингу, звітності та верифікації (MRV) для українських експлуатантів (авіакомпаній).

Метою забезпечення екологічної безпеки цивільної авіації є мінімізація шкідливих наслідків її діяльності шляхом дотримання рівноваги між нанесеною навколишньому природному середовищу шкодою внаслідок здійснення

авіаційної діяльності та можливостями природного середовища у самовідновленні.

З цією метою, а також для забезпечення виконання вимог статті 10 та Розділу X Повітряного кодексу України, Державіаслужба проводить заходи направлені на впровадження та дотримання збалансованого обліку вимог безпеки польотів та охорони навколишнього середовища.

Перед експлуатантами аеродромів стоять вимоги щодо забезпечення безпеки польотів та охорони навколишнього природного середовища, а саме впровадження системи екологічного менеджменту (СЕМ) відповідно до міжнародного стандарту ДСТУ ISO 14001:2015.

Дана програма має містити інформацію щодо впливу на атмосферне повітря, ґрунти, водні об'єкти, а також щодо поводження з відходами та параметричними забрудненнями (шум, вібрація).

Слід відмітити, що починаючи з 2016 року ринок пасажирських авіаперевезень розвивався досить динамічно. Так, кількість пасажирів, що скористались послугами українських авіакомпаній, зростала щороку в середньому на чверть. Поступово, за три роки, обсяги пасажирських перевезень збільшилися майже вдвічі в порівнянні з показником 2015 року та, разом з цим, більш як у півтора рази перевищили рівень «докризового» 2013 року.

Перевезення пасажирів здійснювала 21 вітчизняна авіакомпанія, серед яких лідируюче положення займали авіакомпанії «Міжнародні Авіалінії України», «Роза вітрів», «Азур Ейр Україна», «ЯнЕйр» та «Браво». За підсумками року п'ятьма найбільшими пасажирськими авіакомпаніями перевезено 11620,6 тис осіб, що на 20,2 % більше, ніж за 2017 рік, та складає майже 93 % від загальних обсягів пасажирських перевезень українських авіакомпаній.

Більше половини (54,2 %) всіх пасажирських перевезень вітчизняних авіакомпаній складають міжнародні регулярні перевезення.

В той же час мало місце розширення діяльності на українському ринку іноземних авіакомпаній, до України започаткували виконання регулярних польотів 5 нових іноземних авіакомпаній. 2018 рік відзначився також розвитком маршрутної мережі іноземних авіакомпаній, якими розпочато експлуатацію 27 міжнародних повітряних ліній.

Загалом упродовж 2018 року до нашої країни виконували польоти 38 іноземних авіакомпаній з 37 країн світу. Їх послугами скористались 6 857,3 тис пасажирів, що на 37,8 % більше, ніж за 2017 рік та складає 50,2 % загального обсягу регулярних пасажирських перевезень між Україною та країнами світу.

Протягом року продовжувалась активізація регулярних перевезень у межах України. Внутрішні пасажирські перевезення на регулярній основі виконували чотири вітчизняні авіакомпанії, які забезпечили повітряним сполученням десять міст України. За звітний рік перевезено 1 071,4 тис пасажирів, що на 15,1 % більше, ніж за попередній 2017 рік. При цьому, середній коефіцієнт

зайнятості пасажирських крісел на внутрішніх регулярних рейсах зріс з 73,5 % за 2017 рік до 79,3 % за 2018 рік.

Комерційні рейси вітчизняних та іноземних авіакомпаній обслуговували 20 українських аеропортів та аеродромів, за звітний період загальна кількість відправлених та прибулих повітряних суден склала 182,8 тис од., що на 14,3 % перевищує показник 2017 року. При цьому пасажиропотоки через аеропорти України, перевищивши 20-мільонний рубіж, досягли 20545,4 тис людей, що забезпечило зростання на 24,5 %.

Поштовантажопотоки збільшились на 7,8 % та становили 56,4 тис тон. За статистичними даними за підсумками 2018 року мало місце суттєве зростання кількості обслугованих пасажирів у всіх основних аеропортах: Київ (Жуляни) (на 51,9 %), Львів (на 47,9 %), Бориспіль (на 19,4 %), Харків (на 19,3 %), Одеса (на 17,8 %), Запоріжжя (на 14,9 %) та Дніпро (на 8,1 %). Також значний приріст пасажиропотоків було зафіксовано в аеропортах міст Чернівці (на 53 %) та Херсон (на 41,8 %).

Слід зауважити, що на сьогодні майже 98 % загальних пасажиропотоків та 99 % поштовантажопотоків сконцентровані в 7 аеропортах країни – Бориспіль, Київ (Жуляни), Львів, Одеса, Харків, Запоріжжя та Дніпро.

3. Інформаційні матеріали Державного автотранспортного науково-дослідного інституту

Структура та обсяги транспортних перевезень.

За інформацією Держстату України у 2018 році обсяг перевезених вантажів автомобільним транспортом становив 134,4 млн тон, тобто зріс на 6,3 % у порівнянні з 2017 роком.

Вантажооборот автомобільним транспортом у 2018 році становив 42,6 млрд т-км, тобто збільшився на 2,7 % проти попереднього року.

Послугами автомобільного транспорту у 2018 році скористалися 1906,8 млн пасажирів або 94,4 % від обсягу 2017 року. Причому в 2018 році у міжміському сполученні автобусами перевезено близько 148 млн пасажирів, у приміському сполученні автобусами перевезено майже 621 млн пасажирів.

Пасажирооборот автомобільним транспортом у 2018 році знизився на 2,7 % проти попереднього року та становив 34,6 млрд пас-км.

Вплив транспорту на довкілля.

Автомобільний транспорт є одним з основних забруднювачів атмосферного повітря (його викиди останніми роками сягають 35 % від загального обсягу викидів забруднюючих речовин).

За даними Держстату, викиди забруднюючих речовин в атмосферне повітря від автомобільного транспорту у 2018 році становили 1 358,4 тис тон, тобто незначно знизились у порівнянні з попереднім роком.

Заходи щодо зменшення впливу транспорту на довкілля.

Розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30.05.2018 № 430 схвалена Національна транспортна стратегія України на період до 2030 року, яка містить окремий розділ «Безпечний для суспільства, екологічно більш чистий та енергоефективний транспорт».

ДП «ДержавтотрансНДІпроект» розроблено Висновок технічної служби щодо визначення відповідності колісних транспортних засобів за кодом товарної позиції 8703 згідно з УКТ ЗЕД, що були в користуванні, екологічним вимогам відповідно до Закону України «Про внесення змін до Митного кодексу України та деяких інших законодавчих актів України щодо ввезення транспортних засобів на митну територію України» № 2612-VIII від 08.11.2018 (схвалено Комісією Мінінфраструктури з питань забезпечення виконання Угоди про прийняття єдиних технічних приписів для колісних транспортних засобів, предметів обладнання та частин, які можуть бути встановлені та/або використані на колісних транспортних засобах, і про умови взаємного визнання офіційних затверджень, виданих на основі цих приписів, 1958 року з поправками 1995 року (протокол від 19.12.2018 № 33)

ДП «ДержавтотрансНДІпроект» підготовлено пропозицій до круглого столу «Транспорт і зміна клімату: рух від 23-ї Конференції Сторін» у рамках чергового саміту Міжнародного транспортного форуму 2018 року.

Згідно з Планом залучення зовнішньої допомоги Європейської Комісії у рамках ТАІЕХ на 2018 рік 24 – 25 квітня 2018 року у м. Києві проведено семінар «Досвід впровадження електромобілів у країнах-членах ЄС».

Здійснено деякі роботи з подальшого оснащення лабораторій ДП «ДержавтотрансНДІпроект» випробувальним обладнанням, зокрема, завершено створення автоматизованого мобільного паливного модуля для проведення порівняльних випробовувань альтернативних видів моторного палива.

Виконано першу частину робіт з розроблення альтернативного методу та нової технології визначення кількості частинок (PN) у відпрацьованих газах у разі випробування транспортних засобів за їздовим циклом Правил ООН № 83.

Опрацьовано технологічні питання реалізації цього методу, розроблено технічні вимоги на виготовлення і постачання відповідного технологічного і дослідницького обладнання, вакуумного відкачувального поста та вакуумної камери для осадження, фіксації та підготовки до аналізу проб частинок на пластинах з полірованого кремнію.

Виконано початкові роботи з розроблення обладнання для визначення масових питомих викидів забруднювальних речовин на борту транспортного засобу під час проведення дорожніх випробовувань транспортних засобів категорій M1, M2, N1 і N2 з контрольною масою понад 2610 кг (або з постійним урухомленням всіх коліс, конструкція якого не дає змоги проводити випробовування КТЗ на роликовому моделюючому стенді з однією віссю) і транспортних засобів категорій M3 і N3.

Підготовлено проєкт Меморандуму про взаєморозуміння між Мінінфраструктури і Федеральним міністерством транспорту, інновацій і технологій Республіки Австрія, спрямованого на пошук шляхів практичної реалізації проєкту створення випробувального центру із залученням європейських технологій і фінансових ресурсів.

Виконується науково-дослідна робота «Дослідження впливу на викиди шкідливих речовин в атмосферне повітря структури парку колісних транспортних засобів України» і «Розроблення математичної моделі якості атмосферного повітря міста на базі європейської технології THOR-Air-PAS для оцінки ефективності розвитку дорожньої інфраструктури, організації дорожнього руху та проєктів містобудування».

Розпочато виконання науково-дослідної роботи «Дослідження питань використання, утримання колісних транспортних засобів з електричними урухомниками».

4. Інформаційні матеріали АТ «Укрзалізниця»

Залізничний транспорт та його вплив на довкілля Транспортна мережа України.

В економіці України важливе місце посідає транспортна галузь, яка забезпечує обслуговування як внутрішніх, так і експортних/імпортних та транзитних перевезень вантажів і пасажирів.

Найбільшим попитом серед видів транспорту користується залізничний транспорт, який наразі є незаперечним лідером на транспортно-логістичному ринку України.

Залізнична мережа України є однією з найбільших в Європі та сягає близько 19 790 км (без урахування окупованих територій, мережа яких на сьогодні не експлуатується). Наявність розгалуженої мережі залізничних колій, яка охоплює всі регіони України, дозволяє залучати для перевезень значну кількість вантажів та пасажирів.

За обсягами вантажних перевезень АТ «Укрзалізниця» посідає четверте місце на Євразійському континенті, поступаючись лише залізницям Китаю, Росії та Індії.

Українські залізниці безпосередньо межують і взаємодіють із залізницями Білорусі, Молдови, Польщі, Росії, Румунії, Словаччини, Угорщини й забезпечують роботу із сорока міжнародними залізничними переходами, а також обслуговують 13 українських морських портів Чорноморсько-Азовського басейну.

Територією України проходять 4 Пан'європейські транспортні коридори:

№ III Брюссель – Ахен – Кельн – Дрезден/Берлін – Вроцлав – Катовіце – Краків – Львів – Київ;

№ V Венеція – Трієст/Копер – Любляна – Марибор – Будапешт – Ужгород – Львів – Київ;

№ VII Дунайський (водний), (Австрія, Угорщина, Югославія, Болгарія, Румунія, Молдова, Україна);

№ IX Гельсінкі – Санкт-Петербург – Київ – Кишинів – Бухарест – Дімітровград – Алесандропуліс (має чотири відгалуження, два з яких стосуються України: Одеса – Роздільна – Київ та Київ – Москва).

До кордону з територією України (станції Чоп) доходять два коридори вантажних залізничних коридорів ЄС (коридори RFC) - № 6 («Середземноморський»), який закінчується на ст. Захонь, та коридор RFC № 9 («Рейнсько-Дунайський»), який закінчується на станціях Чіерна-над-Тісоу, Матєвце.

Із тринадцяти коридорів мережі Організації співробітництва залізниць (ОСЗ) сім коридорів проходять територією України: № 3, 4, 5, 7, 8, 10 (TRASECA) та № 12.

Структура та обсяги транспортних перевезень.

АТ «Укрзалізниця» є юридичною особою, що утворене відповідно до Закону України «Про особливості утворення публічного акціонерного товариства залізничного транспорту загального користування», постанови Кабінету Міністрів України від 25.06.2014 № 200 «Про утворення публічного акціонерного товариства «Українська залізниця».

До складу АТ «Укрзалізниця» входять 6 регіональних філій та 30 філій, які в тій чи іншій мірі експлуатують природні ресурси та відповідно спричиняють вплив на стан навколишнього природного середовища.

У 2018 році вантажні перевезення залізничним транспортом склали 186 344,1 млн т-км, пасажирообіг – 28 437,6 млн пас-км.

Для забезпечення перевезень функціонує: 43 локомотивних депо; 17 моторвагонних депо; 45 вагонних вантажних депо; 14 вагонних пасажирських депо та 9 пасажирських вагонних дільниць; 105 вокзалів (15 – позакласних, 7 – першого, 34 – другого, 49 – третього класу); 1 288 станцій, які в станційних будівлях мають приміщення для обслуговування пасажирів; 39 дистанцій електропостачання; 61 дистанція сигналізації та зв'язку; 94 дистанції колії; 21 територіальне управління філії «Будівельно-монтажних робіт та цивільних споруд»; 17 кар'єрів та 2 шпалопросочувальні заводи філії «Центр управління промисловістю».

Експлуатаційна довжина головних колій станом на 2018 рік складає 19 786,5 км, з них 9 349,7 км або 47,3 % електрифіковано.

Склад парку та середній вік транспортних засобів.

Станом на 01.01.2019 інвентарний парк пасажирських вагонів основних перевезень АТ «Укрзалізниця» становить 4 220 од. Із зазначеної кількості 67 вагонів віком до 5 років, 23 – від 5 до 10 років, 295 - від 10 до 15 років, 87 - від 15 до 20 років, 358 - від 20 до 28 років, 2 880 - від 28 до 41 років та 568 вагонів - понад 41 рік. Темпи старіння парку пасажирських вагонів значно випереджають його оновлення. Середній вік вагонів 31,6 років.

Інвентарний парк моторвагонного рухомого складу нараховує 1 335 секцію електропоїздів, 246 од. дизель-поїздів, 14 рейкових. Знос моторвагонного рухомого складу становить по електропоїздах – 87,5 %; дизель-поїздах – 97,2 %, рейкових автобусах – 26,5 %. Понад подовженого терміну служби (більше 50 років) експлуатується 281 секції електропоїздів; понад 40 років експлуатується 29 секцій дизель-поїздів.

Інвентарний парк вантажних вагонів нараховує 5542 од., з них: криті – 92 од., платформи – 958 од., піввагони – 2805 од., цистерни – 843 од., рефрижераторні – 9 од, інші – 835 од. Середній вік вантажні вагони всіх типів – понад 27 років.

Інвентарний парк тягово-рухомого складу нараховує 3593 од., в тому числі електровозів – 1627 од., тепловозів – 1944 од., паровозів - 22 од. Знос тягового рухомого складу складає 96,8 %, середній вік 37 років.

Вплив транспорту на довкілля.

Основні види впливу залізничного транспорту на навколишнє природне середовище та кількісні показники деяких із них, за підсумками 2018 року:

використання значних земельних площ – 216,4 тис га, у т. ч. біля 84,3 тис га під лісонасадженнями, які захищають навколишнє природне середовище від аварійних розсипів і розливів різних вантажів, очищають повітря від пилу та шкідливих речовин, протидіють ерозії ґрунтів і мають шумозахисне та декоративно-озеленювальне значення;

використання поверхневих і підземних вод та скид у водні об'єкти виробничих, господарсько-побутових і дощових стічних вод. Використання та охорону водних ресурсів забезпечують 23 водосховища та 737 артезіанських свердловин (з них: 538 свердловин експлуатується, 494 обладнані засобами вимірювання об'єму видобутих підземних вод), 105 споруд попередньої очистки стічних вод з подальшим скидом цих стоків у системи каналізації або для повторного чи послідовного використання та 44 каналізаційних очисних споруд із самостійним випуском у водойми. Обсяги використання води підрозділами АТ «Укрзалізниця» у 2018 році становили 10,309 млн м³, загальне відведення зворотних вод у водойми - 6,974 млн м³;

викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел в атмосферне повітря склали 3,309 тис т. Основні речовини, що викидаються від стаціонарних джерел в атмосферне повітря: речовини у вигляді суспендованих твердих часток – 1,064 тис т, оксид вуглецю – 0,898 тис т, неметанові леткі органічні сполуки – 0,490 тис т, діоксид та інші сполуки сірки – 0,438 тис т, сполуки азоту – 0,331 тис т. Крім того, діоксиду вуглецю надійшло 193,261 тис т. У виробничих підрозділах АТ «Укрзалізниця» обліковується 16 372 стаціонарних джерела викидів, з них організованих 10 871 од., обладнаних газоочисними установками (ГОУ) – 943 од.;

утворення та розміщення у навколишньому природному середовищі відходів різних класів небезпеки. Протягом 2018 року в АТ «Укрзалізниця» утворилося 101,382 тис тон відходів. Із загального обсягу утворення відходів

0,148 тис тон - I класу небезпеки; 0,930 тис тон - II класу небезпеки; 22,450 тис тон - III класу небезпеки; 77,854 тис тон - IV класу небезпеки, з них 46,864 тис тон - твердих побутових відходів. В АТ «Укрзалізниця» обліковується 10 установок поводження з відходами та зареєстровано 6 місць видалення відходів;

використання надр для добування щебню, піску та глини;

використання рослинних ресурсів;

акустичний вплив (шум) від рухомого складу та шляхової (коліїної) техніки;

електромагнітне випромінювання;

іонізуючий вплив і можливе радіаційне забруднення під час перевезення радіоактивних речовин;

негативний вплив на довкілля під час перевезення небезпечних речовин, у т. ч. під час аварійних забруднень.

Заходи щодо зменшення впливу транспорту на довкілля.

Щорічно структурними виробничими підрозділами АТ «Укрзалізниця» розробляються та реалізуються заходи з охорони навколишнього природного середовища.

Освоєння коштів на виконання природоохоронних заходів у 2018 році складає 372,907 млн грн (2017 рік – 223,805 млн грн), з них на заходи з: охорони і раціонального використання водних ресурсів – 10,509 млн грн; охорони атмосферного повітря – 143,111 млн грн; раціонального використання і зберігання відходів виробництва, побутових відходів - 40,385 млн грн; охорони і раціонального використання земель, надр, природних рослинних ресурсів та інші – 178,902 млн грн.

Фінансування природоохоронних заходів проводилися за рахунок власних коштів АТ «Укрзалізниця» без додаткового фінансування із державного та місцевих бюджетів.

Зростання витрат у 2018 році на вирішення питань екологічної спрямованості майже на 67 % обумовлено проведенням електрифікації дільниці Потоки - Золотнишине регіональною філією «Південна залізниця», впровадженням геліосистем на регіональній філії «Одеська залізниця», збільшенням вартості послуг з інструментально-лабораторного контролю тощо.

Серед заходів, безпосередньо спрямованих на раціональне використання природних ресурсів та зменшення шкідливого впливу на довкілля, слід відмітити такі: ремонт та очистка каналізаційних мереж - 3,011 млн грн; утримання та ремонт споруд для очищення стічних та зворотних вод – 1,013 млн грн; утримання та ремонт КНС – 0,727 млн грн; укладка безстикової колії на Придніпровській залізниці – 17,5 млн грн; електрифікація дільниці Потоки - Золотнишине на Південній залізниці – 92,772 млн грн, реконструкція котельнь/ систем опалення – 8,171 млн грн; влаштування геліосистеми для гарячого водопостачання на Одеській залізниці – 1,260 млн грн; модернізації автотранспорту з встановленням газового обладнання на Одеській та

Придніпровській залізницях – 0,434 млн грн; модернізації паливної системи двигунів тепловозів та колійного обладнання на Одеській та Придніпровській залізницях - 7,320 млн грн; технічне переоснащення акумуляторної батареї з підзарядним пристроєм на Придніпровській залізниці – 4,390 млн грн; реконструкція і відновлення гідротехнічних (водовідвідних) споруд, виконання протизсувних робіт - 10,476 млн грн; проведення заходів із захисту земель від замазучення – 79,058 млн грн; охорона та раціональне використання природних рослинних ресурсів (санітарна рубка, лісокультурне оброблення, очищення від захарашень, озеленення тощо) – 83,216 млн грн (включаючи придбання та ремонт кущорізів, мотокос, бензопил тощо – 12,446 млн грн), утримання парку садово-паркового мистецтва МЦРЗ Хмільник – 0,390 млн грн; утримання зоопарку на Придніпровській залізниці – 0,309 млн грн; впровадження світлодіодного освітлення – 11,890 млн грн.

За даними державного статистичного спостереження (форма № 1 - екологічні витрати) витрати на охорону навколишнього природного середовища АТ «Укрзалізниця» склали 522,737 млн грн, зокрема на охорону атмосферного повітря – 117,261 млн грн, на очищення стічних та зворотних вод – 109,177 млн грн, на поводження з відходами виробництва – 46,141 млн грн, захист і реабілітацію ґрунту, підземних і поверхневих вод – 71,072 млн грн, зниження шумового і вібраційного впливу – 16,926 млн грн, збереження біорізноманіття і середовища існування – 148,892 млн грн, радіаційну безпеку - 0,228 млн грн та інші напрями природоохоронної діяльності – 13,140 млн грн власних коштів галузі.

Витрати за рахунок власних капітальних інвестицій склали 119,555 млн грн або 22,9 %, з них витрати на капітальний ремонт основних засобів природоохоронного призначення – 1,099 млн грн.

Надходження коштів склали: за надання послуг природоохоронного призначення (очищення зворотних вод) – 16,681 млн грн; від продажу відходів – 29,129 млн грн.

На виконання Указу Президента України «Про День довкілля», рішення Уряду щодо проведення щорічної всеукраїнської акції з благоустрою «За чисте довкілля» та розпорядження АТ «Укрзалізниця» від 23.03.2018 № Ц-4-26/941-18 у квітні-травні 2018 року залізничниками виконано значні об'єми робіт з поліпшення стану навколишнього природного середовища на територіях виробничих підрозділів та прилеглих населених пунктів.

В роботах з озеленення, благоустрою та санітарного очищення територій підприємств, очищення водних джерел взяли участь понад 124,5 тис залізничників, прибрано площа територій біля 7,0 тис га, висаджено 22,4 тис дерев та кущів, упорядковано 666,0 га газонів, ліквідовано 2,3 тис несанкціонованих сміттєзвалищ.

Окрім зазначених заходів залізничниками проводилися роботи щодо упорядкування території дитячих, спортивних та господарських майданчиків, фарбуванню бордюрів, парканів, огорожень, побілення дерев, облаштуванню пам'ятників та обелісків воїнам Другої Світової війни, здійснення ремонту та

приведення до належного санітарно-естетичного стану об'єктів інфраструктури.

Загалом показники екологічної безпеки у виробничих підрозділах галузі характеризуються зниженням негативного впливу на довкілля упродовж останніх років. При цьому, природоохоронні заходи, які щорічно реалізуються в галузі, в основному дозволяють забезпечувати встановлені державою в Законі України «Про Основні засади (стратегію) державної екологічної політики України на період до 2020 року» завдання зменшення до базового 2010 року у цілому негативного впливу на стан природних ресурсів, зокрема, планувалось зменшення обсягу викидів забруднюючих речовин в атмосферне повітря до 2015 року на 10 %, зменшення до 2020 року на 20 % скиду недостатньо очищених зворотних вод. Потребує особливої уваги питання зменшення обсягу викидів двоокису вуглецю (парниковий газ) в атмосферне повітря та збільшення до 2020 року в 1,5 рази обсягу заготівлі, утилізації та використання відходів, як вторинної сировини.

Так, до 2018 року у порівнянні з 2010 роком зменшено на 64,3 % викиди забруднюючих речовин від стаціонарних джерел в атмосферне повітря, на 32,5 % використання свіжої води, на 45 % скидання недостатньо очищених стічних вод у водойми.

5. Інформаційні матеріали Державного агентства автомобільних доріг України

У 2018 році Укравтодором затверджений Комплекс заходів на 2018-2021 роки з обмеження негативного впливу на стан навколишнього природного середовища при новому будівництві, реконструкції, ремонті та експлуатаційному утриманні автомобільних доріг загального користування державного значення. Комплекс заходів ураховує вимоги нормативно-правових актів, що регулюють сферу охорони навколишнього природного середовища, діючих будівельних норм і визначає основні напрямки охорони навколишнього середовища на автомобільних дорогах та дорожньої інфраструктури.

Крім того, в 2018 році на замовлення Укравтодору виконувались дві науково-дослідні роботи: «Виконати аналіз та розробити національні стандарти на шумозахисні споруди автомобільних доріг з ідентичним ступенем відповідності до європейських норм (5 документів)» та «Виконати аналіз сучасного досвіду спорудження біопереходів для міграції тварин через автомобільні дороги та підготувати пропозиції щодо їх проектування та влаштування в умовах природного середовища України (виконавець – ДП «ДерждорНД»).

Заходи щодо зменшення впливу транспорту на довкілля

№ з/п	Показники	Од виміру	Кількість
1.	На автомобільних дорогах загального користування		
1.1.	Укріплення узбіч та укосів земляного полотна і виїмок (засів трав, одернування тощо)	м ²	3 634 583
1.2.	Догляд за деревами та кущами (санітарна рубка)	шт.	500 060
1.3.	Посадка нових дерев та кущів	шт.	23 308
1.4.	Влаштування нових, утримання та відновлення діючих майданчиків для приготування і складування дорожньо-будівельних матеріалів	шт.	56
1.5.	Проведення робіт із забезпечення санітарного стану смуги відведення	га	176 484
1.6.	Влаштування нових сміттєзбиральних контейнерів	шт.	851
1.7.	Утримання та відновлення діючих сміттєзбиральних контейнерів	шт.	308
1.8.	Утилізація відходів (побутових, будівельних)	т	46 675
1.9.	Упередження та ліквідації обвалів, зсувів, селевих виносів, осипів та каменепадів, снігових лавин	м ²	1 986
1.10.	Влаштування нових водопропускних труб	шт.	31
1.11.	Утримання та відновлення діючих водопропускних труб	шт.	2 557
1.12.	Влаштування нових підпірних стін, протилавинних галерей, захисних укріплень, регуляційних споруд тощо	шт.	1 433
1.13.	Утримання та відновлення діючих підпірних стін, протилавинних галерей, захисних укріплень, регуляційних споруд тощо	п. м.	3 303
1.14.	Влаштування нових очисних споруд поверхневого водовідводу автомобільних доріг	шт.	92

6. Інформаційні матеріали Державної служби України з безпеки на транспорті

Інформація про кількість діючих ліцензій на право провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів автомобільним транспортом, міжнародні перевезення пасажирів та вантажів автомобільним транспортом станом на 01.08.2019

Види господарської діяльності	Загальна кількість діючих ліцензій за видами робіт
внутрішні перевезення пасажирів автобусами	13 588
внутрішні перевезення пасажирів на таксі	12 457
внутрішні перевезення пасажирів легковими автомобілями	3 636

на замовлення	
внутрішні перевезення небезпечних вантажів вантажними автомобілями, причепами та напівпричепами	2 941
внутрішні перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів вантажними автомобілями	152
міжнародні перевезення пасажирів автобусами	2 366
міжнародні перевезення пасажирів на таксі	83
міжнародні перевезення пасажирів легковими автомобілями на замовлення	128
міжнародні перевезення небезпечних вантажів та небезпечних відходів вантажними автомобілями	88
міжнародні перевезення небезпечних вантажів вантажними автомобілями, причепами та напівпричепами	824
міжнародні перевезення вантажів вантажними автомобілями (крім перевезень небезпечних вантажів)	7 644
міжнародні перевезення вантажів вантажними автомобілями, причепами та напівпричепами	1 477

Інформація про кількість транспортних засобів (по типу), які закріплені за ліцензіатами, як засоби провадження господарської діяльності

Тип транспортного засобу	Загальна кількість транспортних засобів
Автобус	48 125
Мікроавтобус	2 377
Легковий	16 308
Інші пасажирські	1 173
Тягач	40 012
Бортовий	3 411
Фургон	3 721
Інші вантажні	7 625
Вантажно-пасажирські	130
Інші транспортні засоби	11 822
Разом	134 704

Інформація про кількість діючих ліцензій на право провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів залізничним транспортом станом на 01.08.2019

Ліцензії на право провадження господарської діяльності з перевезення пасажирів, небезпечних вантажів та небезпечних відходів залізничним транспортом – 220.

7. Інформаційні матеріали Державної служби морського та річкового транспорту України

Питання захисту довкілля від забруднень водним транспортом є одним з основних на міжнародному рівні.

Так, найближчим часом вступають (або вступили) в силу такі вимоги міжнародних конвенцій щодо охорони навколишнього природного середовища:

для суден валовою місткістю більше 5000 з 01.01.2019 почався період звітування про річну витрату суднового бункерного палива (МАРПОЛ 73/78 Додаток VI Правило 22);

з 01.01.2019 накладні на суднове бункерне паливо повинні визначати відповідні межі вмісту сірки згідно з Правилами 14.1 та 14.4 або визначене покупцем граничне значення вмісту сірки (МАРПОЛ 73/78 Додаток VI Правило 18.5);

з 01.01.2010 вміст сірки у будь-якому рідкому паливі, що використовується на судні, не повинен перевищувати 0,5 відсотків по масі (МАРПОЛ 73/78 Додаток VI Правило 18.5);

з 08.09.2019 судна повинні відповідати стандарту D 2 щодо управління баластними водами при першому (при певних умовах другому) огляді для поновлення Міжнародного свідоцтва запобігання забруднення нафтою (МК щодо контролю та управління судновими баластними водами та осадами, 2004 року, Правило В-3).

Кількість малих суден, що знаходяться під наглядом
Регістра судноплавства України, станом на кінець 2018 року

Власність	Середній вік	Кількість суден
Юридичні особи	26	4 799
Фізичні особи	28	53 399
ВСЬОГО	28	58 198

Перелік суден під прапором України та діючими документами Регістра судноплавства України (за винятком малих (маломірних) суден) станом на кінець 2018 року

Всього суден під прапором України -	1 448	Середній вік - 34,7 років
державних -	608	Середній вік - 35,69 років
приватних -	840	Середній вік - <u>33,99</u> років
		Більше 35 років - <u>44 %</u>

Пасажирські	Кіл. суден	Сер. вік	До пасажирських суден відносяться: пасажирське;
	113	38,47	

Пасажирські державні	43	36,77	пасажирське накатне; пасажирське безкойкове; пасажирське спк				
Пасажирські приватні	70	39,51					
	Морські судна		Судна змішаного плавання		Судна внутр. плавання	Пасажирські	
	Всі	З них конвенційних	Всі	З них конвенційних	Всі	Всі	З них конвенційних
до 5 років	6	-	-	-	2	2	-
з 6 до 10 років	-	-	-	-	-	-	-
з 11 до 15 років	-	-	-	-	-	-	-
з 16 до 20 років	-	-	-	-	2	2	-
з 21 до 25 років	-	-	-	-	1	1	-
з 26 до 30 років	3	-	-	-	13	16	-
з 31 до 35 років	6	-	-	-	19	25	-
більше 35 років	6	-	2	-	53	61	-
Всього	21	-	2	-	90	107	-
Сер. вік	27	-	41,5	-	41,09	38,47	-

96%

57%

Вантажні	Кіл. суден	Сер. вік	До вантажних суден відносяться: генвантаж; суховантажне; накатне (ро-ро); контейнеровоз; рефрижераторне; танкер; нафтоналивне; баржа; лихтер; шаланда				
	571	30,83					
Вантажні державні	249	30,89					
Вантажні приватні	322	30,78					
	Морські судна		Судна змішаного плавання		Судна внутр. плавання	Вантажні	
	Всі	З них конвенційних	Всі	З них конвенційних	Всі	Всі	З них конвенційних
до 5 років	3	-	5	-	11	19	0

більше 35 років	58	3	8	-	100	166	3	60 %
Всього	106	16	20	1	148	274	16	
Сер. вік	34	16,25	25,79		41,21	37,33	15,59	

Технічний флот	Кіл. суден	Сер. вік	До суден технічного флоту відносяться: бункерувальне; водолазне; гідроперевантажувач; ґрунтовідвізне; завізник якорів; збирач лляльних вод; земснаряд; криголам; кабелеукладальник; лісосплавне; пожежне; паливнозаправна станція; плавмайстерня; плавуча бурова установка (спбу); рятувальне; обстановочне; нафтосміттєзбірне; плавуча бурова установка; плавкран; плавдок
	228	35,07	
Технічний флот державний	89	38,89	
Технічний флот приватний	139	32,62	

	Морські судна		Судна змішаного плавання		Судна внутр. плавання	Технічний флот	
	Всі	З них конвенційних	Всі	З них конвенційних	Всі	Всі	З них конвенційних
до 5 років	1		4	-		5	
з 6 до 10 років	6	3	1	-	6	13	3
з 11 до 15 років	3	-	-	-	10	13	-
з 16 до 20 років	1	-	-	-		1	-
з 21 до 25 років	2			-	2	4	
з 26 до 30 років	11	-	1	-	21	33	1
з 31 до 35 років	15	-	-	-	32	47	-
більше 35 років	32		-	-	80	112	
Всього	71	3	6	0	151	228	4

85,96 %

49 %

Середній вік	33	6,67	7,83	-	36,81	35,07	22,0
--------------	----	------	------	---	-------	-------	------

Стоянкові	Кіл. суден	Сер. вік	До стоянкових суден відносяться: понтон; причал; розважальний центр; стоянкове; брандвахта; дебаркадер; стоянкове; офісний центр на воді; плавготель; плавдача; плавкафе; плавресторан; понтон-фонтан; причальний понтон
	100	38,86	
Стоянкові державні	49	40,81	
Стоянкові приватні	51	36,98	

	Морські судна		Судна змішаного плавання		Судна внутр. плавання	Стоянкові	
	Всі	З них конвенційних	Всі	З них конвенційних	Всі	Всі	З них конвенційних
до 5 років	1	-		-	2	3	-
з 6 до 10 років	1	-	1	-	4	6	-
з 11 до 15 років		-	-	-	5	5	-
з 16 до 20 років	1	-	-	-		1	-
з 21 до 25 років	7	-	-	-	2	9	-
з 26 до 30 років			-	-	4	4	
з 31 до 35 років	1	-	-	-	9	10	-
більше 35 років	4	-		-	58	62	-
Всього	15	0	1	0	84	100	0
Сер. вік	24,8		10		41,71	38,86	0

85 %

62 %

Інші	Кіл. суден	Сер. вік	До інших суден відносяться: вітрильно-моторне;
	163	38,25	

Інші державні	57	38,21	гідрографічне; дослідницьке; навчально-виробниче; наукове; патрульне; пором; підводне; дослідницьке; рибоохоронне; риболовецьке; судно постачання; прогулянкове; службово-роз'їзне; науково-дослідницьке; яхта моторна; лоцманське; учбове				
Інші приватні	106	38,26					
	Морські судна		Судна змішаного плавання		Судна внутр. плавання	Інші	
	Всі	З них конвенційних	Всі	З них конвенційних	Всі	Всі	З них конвенційних
до 5 років			-	-	-		
з 6 до 10 років		-	1	-		1	1
з 11 до 15 років	2	1	1	-	2	5	1
з 16 до 20 років	5	1	-	-	-	5	1
з 21 до 25 років	5	-	-	-		5	-
з 26 до 30 років	25	1	-	-	4	29	1
з 31 до 35 років	25	3	-	-	8	33	3
більше 35 років	44	4	2	-	39	85	4
Всього	106	10	4	0	53	163	11
Сер. вік	35,3	31,8	29,5	-	44,74	38,25	29,80

93,25 %

52 %

* малі (маломірні) судна - судна з довжиною корпусу до 24 м, та не призначені для: розміщення більше 12 пасажирів, перевезення небезпечних вантажів, використання в якості пасажирських, криголамних, буксирних суден, плавкранів, суден технічного флоту.